

Täiendusi „Erna” luuregrupi ajaloole

Tiit Noormets

Mihkel Theodor Simmo oli 18-aastane Pärnu Poeglaste Gümnaasiumi viimase klassi õpilane, kui ta koos sama vana Paul Toome ja ainult mõni aasta vanema Pärnu pagari Heimar Rosenfeldtiga põgenes „proletariaadi kodumaalt” NSV Liidust. 12. veebruaril 1941 hiilisid nad Loksalt merejääle ja jõudsid ligi 44 tundi kestnud jalgsiretke järel Soome. 1940.–1941. aasta talv oli väga külm ja Soome laht sai jääkatte, mis võimaldas jalgsi või suuskadega Eestist pageda. Seda kasutas õnnestunult ja jõudis Soome teadaolevalt mõnikümmend inimest, pea kõik noored mehed. Neist 14 värvati varakevadel Soome sõjaväkke ja neist hakati koolitama luurajaid tegutsemiseks Eestis.

Sökö rajoonis asuval Staffani saarel, kõrvaliste pilkude eest varjatult, algasid kursused, kus peamiseks oli radistitöö õppimine. Üks luurajaks-radistik valmistujaid oli ka Mihkel Simmo. Töövahendiks olid raadiojaamad, millega peeti sidet morsetähestikus, sellest ka siin avaldatud kirjatöö pealkirjas sisalduv ametinimetus telegrafist. Sõja puhkemine muutis palju, Soomes olevatest Eesti pagulastest-vabatahtlikest moodustati hoopis suurem luuregrupp „Erna” ja sellega liideti ka nn. Sökö grupp. Järgnevast võib juba lugeda Mihkel Simmo päevikust. Seda on aastakümneid hiljem täiendatud ja lõplikult kirja pandud 1996. aastal tolleks ajaks juba edukalt tegevust alustanud Sõjalis-sportliku seltsi „Erna” jaoks. 1994. aastal viibis Theodor Simmo aukülaselise esimesel sõjalis-sportlikul luurevõistlusel „Erna retk”.

Legendaarset „Erna” luuregrupist on palju kirjutatud, üks põhjalikumaid on ernalase Ülo Jõgi kirjapandu,¹ ning Mihkel Simmo kirjatöö ei ole uus „Erna” grupi ajalugu, vaid

ainult ühe mehe nähtu ja kogetu. Ometi on just selles ka tema päeviku väärtus, see on otsesel kogemusel põhinev elav, ilma suurte emotsioonideta ja samas väga täpselt kirja pandud lugu sellest kogu suure sõja taustal imepisikesest episoodist, mis aga meie ajaloos elab tänini.

Nende ridade kirjutamise ajal veedab auväärses vanuses Mihkel Simmo (sündinud 2. septembril 1922 Pärnumaal Tori vallas) oma vanaduspäevi oma kodus Hässelbys Rootsis. Pärast „Erna” tegevuse lõppu teenis ta Saksa raadioluures, 1943. aastal astus paljude soomepoiste kombel taas Soome armeesse ja oli Soome sõjaväe peastaabi luureosakonna taas Eestis tegutsemiseks moodustatud „Hauka” grupi radist Soomes. Sõja lõpus pages Rootsi, kus lõpetas 1951. aastal Stockholmi Tehnikaülikooli, töötas laevadel radistina ja 1955. aastast kuni pensionileminekuni 1987. a. Ericssoni firmas insenerina.

Tiit Noormets

(1959)

Lõpetanud Tartu ülikooli (1982) ja Moskva Ajaloo-Arhiivinduse Instituudi (1985). Olnud 1983–1993 Filmi-, Foto- ja Fonodokumentide Riiklikus Keskarihiivis (FFFRKA) erinevatel ametikohtadel, sh. kasutusosakonna juhataja. 1993–1995 töötas Kaitseministeeriumis, alates 1996 Riigiarhiivis. Uurimisvaldkonnad: sõjaajalugu, sh. relvastatud vastupanuliikumised; 20. sajandi Eesti ajalugu. Üle 50 teadus- ja aimeartikli ja kommenteeritud dokumendipublikatsiooni.

¹ Ü. Jõgi. „Erna” legendid ja tegelikkus, Tallinn, 1996.